

Egyedül maradtunk a régióban - csak nekünk nem kell az egykulcsos adó

Lengyelországban olyan pártok kerülnek hatalomra, amelyek az egykulcsos adórendszer bevezetésével kampányoltak, illetve a választások után megerősítették ezen szándékukat.

Ezzel a régióban gyakorlatilag Magyarország maradt az egyetlen olyan ország, amelyikben az személyi jövedelemadó "egykulcsosítása", illetve ennek megfelelően az szja, társasági adó és az áfa kulcsainak közelítése nem szerepel a tervekben.

Egykulcsos adórendszerek					
	A bevezetés	Adókulcsok reform után		Adókulcsok reform előtt	
	éve	SZJA	TA	SZJA	TA
Észtország	1994	26	26	16-33	35
Litvánia	1994	33	29	18-33	29
Lettország	1997	25	25	10-25	25
Oroszország	2001	13	37	12-30	35
Ukrajna	2004	13	25	10-40	30
Szlovákia	2004	19	19	10-38	25
Grúzia	2005	12	20	12-20	20
Románia	2005	16	16	18-40	25
Csehország*	2008	15	19**	12-32	24
Lengyelország***	2009	15	15	19-40	19

* tervezett ** 2010-ig fokozatosan *** tervezett *Forrás: Portfolio.hu-gyűjtés*

A balti országok még a 90-es évek közepén vezették be az egykulcsos szja-t, és a szigorúbban értelmezett egykulcsos adórendszerhez is közelítettek, hiszen a társasági adókulcsokat is (közel) azonos szintre hozták.

Az oroszok egy átfogó adóreform keretében az évezred elején tették meg ugyanezt. Az adóellenőrzés jelentős szigorításával együtt meghozott intézkedéseket bevételi szempontból is igen sikeresnek ítélik a szakértők. Egyesek a Laffer-hatást is felfedezni vélik benne (az adókulcs-csökkentés az adóbevétel emelkedését váltja ki), ám ezt a legtöbb közgazdász cáfolja.

Szlovákia és Románia 2004-2005-ben lépett hasonló, a parlament által már elfogadott adóreform szerint pedig a **csehek** 2008-tól követik őket (itt a folyamat a társasági adókulcs esetében 2010-ig is eltart).

Most pedig úgy néz ki, hogy **jönnek a lengyelek** is. Az eddig ellenzéki Polgári Platform (PO) Donald Tusk vezetésével ugyanis a szavazatok 41.5%-át, míg a Lengyel Parasztpárt (PSL) 8.9%-át szerezte meg. (A legnagyobb kormánypárt - Jog és Igazságosság, PiS - 31.1%-ot, a Baloldal és Demokraták (LiD) 13.2%-ot kapott, a két szélsőséges, eddig a kormányban is helyet kapó párt - Önvédelem, Lengyel Családok Ligája - a közvélemény-kutatási eredményekkel összhangban nem érte el a bekerüléshez szükséges 5%-os parlamenti küszöböt.)

A koalíciós tárgyalásokat a piacbarát PO és a valamivel kiszámíthatatlanabbnak tartott PSL kezdte meg, amelyek a választási eredmények tükrében 209 és 31 (összesen tehát 240) mandátumot szerezhetnek a lengyel alsóházban (szejm) a 460 helyből. A koalíciós megállapodás elérése esetén tehát kényelmesnek mondható többséggel kormányozhatnak. Az egyetlen kérdés szempontunkból az, hogy a PSL mennyire áll ellent a nagyobb koalíciós partner egykulcsos törekvéseinek, a parasztpárt ugyanis korábban nyilatkozott már úgy, hogy nem ért egyet a flat-tax rendszerrel.

A lengyel szja-t jelenleg a magas adókulcsok és a bonyolultság jellemzi. A legmagasabb adókulcs 40 százalékos, igaz, viszonylag magas jövedelemnél lép be, hiszen Magyarországon ennek egyharmada után már 36 százalék adót fizetünk. **Lengyelországban - német mintára - a "splitting" módszert alkalmazzák, vagyis a házastársak külön és együtt is adózhatnak,** az utóbbi esetben együttes jövedelmük kettéosztásával. Bizonyos tételek levonhatók az adóból, ezek közül az egyik legfontosabb az építési terület vételára és a házépítés költségei. A

személyi jövedelemadóról szóló törvény közel hatvan esetben ad mentességet és számos, az adóalapból, illetve az adóból levonható kedvezményt tartalmaz.

Áfa-kulcsból jelenleg négy is van, ezek egységesítése összességében adóemelést jelentene, hiszen a 0, 3, 7 és 22 százalékos kulcsok összességében 15 százaléknál kisebb effektív adókulcsot adnak, különösen a szegényebbek körében. Ez egyébként szinte minden országban így történt, ahol az áfa-kulcsok számát egyre csökkentették.

Az egykulcsos adó népszerűségét elsősorban az így kialakuló egyszerűbb adórendszer okozza, bár igazából **a kulcsok számának minimalizálása inkább az egyszerűsítés "marketingeleme".**

Az adórendszer bonyolultsága nem a kulcsok számától, hanem a különleges szabályok (kedvezmények, mentességek, speciális elszámolások, adóalap meghatározás stb.) mennyiségétől függ. Igaz, a régióban ezek hatékony visszanyesése még sehol sem tudott máshogyan végbemenni, csak az egykulcsos adórendszeren keresztül.

Az egykulcsos rendszerekről egyébként nem egyöntetű a szakma álláspontja. Az alacsonyabb marginális adókulcsok adómorál javító hatására igazán plasztikus bizonyítékot még nem sikerült találni - igaz, cáfolni sem tudta senki meggyőzően. Az alacsonyabb határadókulcsok elvileg növelik a munkakínálatot, ami a megnövekedett adóalapban testesül meg. A rugalmasság mértékét illetően azonban nagyon eltérő eredmények születtek, a legtöbb tapasztalat szerint adóbevétel-növekedésre biztosan nem kell számítani. Az egykulcsos rendszer tulajdonságairól részletesebben az alábbi cikkünkben írtunk.

Sőt, egy tanulmány holland mintán számolva azt mutatta ki, hogy az adórendszer lecserélése flat taxre kifejezetten károsan érintené a munkerőpiac teljesítményét, a magasabb jövedelemkülönbségek okozta hatások miatt.

Az IMF egy másik szempontból jut kedvezőtlen következtetésekre. A valutaalap egy tanulmánya szerint illúzióknak bizonyulhatnak azok a hosszabb távú

előnyök, amelyek miatt bizonyos országok vállalták az egykulcsos adórendszer bevezetésével járó átmenetinek gondolt áldozatokat. A dokumentum szerint **az adóbevételek a legtöbb országban csökkentek, miközben az adórendszer nem mindenhol vált átláthatóbbá.**

Ezzel együtt **az egykulcsos adó népszerűsége töretlen**, és ha a lengyelek is a bevezetése mellett döntenek, akkor a térségben rajtunk kívül nem marad más ország, ahol klasszikus progresszív adótábla alapján határozza meg az állam az szja-fizetési kötelezettséget.

Bevételnövelés adócsökkentéssel? - A közgazdászok szerint soha

Nem csupán a magyar politikai életet, hanem a közgazdászokat is foglalkoztatja a kérdés, hogy az adócsökkentés vajon okozhat-e adóbevétel-emelkedést. A politika számára érthető módon csábító lehetőségnek tűnik a költségvetési deficit mély gödréből való egyszerű kilábalás, ám a "münchhauseni eleganciát" a közgazdászok nemigen értékelik....

Még nagyobb adócsökkentésre vállalkoznak a csehek

Az eredetileg tervezettnél gyorsabb ütemben alakítaná át az adórendszert a cseh kormánykoalíció, mely azt is jelenti, hogy az egykulcsos személyi jövedelemadó-rendszer kulcsa 2009-től még alacsonyabb lesz.

A kormánykoalíció pártjainak hosszú viták után történt megállapodásának lényege az, hogy a jelenlegi 24%-os társasági adókulcsot jövőre 21%-ra, 2009-ben 20%-ra, majd 2010-ben 19%-ra csökkentik és bevezetik az egykulcsos szja-rendszert, ami jövőre 15%-os lesz. A tavaszi elképzelésekben az még nem szerepelt, hogy ezt 2009-ben tovább csökkentik 12.5%-ra. Mirek Topolának miniszterelnök szerint ez utóbbi lépés csak kis mértékben csökkenti a büdzsé bevételeit, amelyet kiadás-visszafogással fognak ellensúlyozni.

A 15%-on egykulcsossá tett cseh adórendszerrel kapcsolatban egyrészt megjegyzendő, ennek költségvetési hatását a kedvezményes, 5%-os áfa-kulcs 9%-ra emelése (túl)kompenzálja majd a tervek szerint. A 19%-os normál áfa-kulcs marad. Másrészt

kiemelendő, hogy a személyi jövedelemadó alapja nem a nyugdíj- és egészségügyi hozzájárulás levonása utáni bruttó bér, hanem a munkavállaló és a munkáltató által fizetett hozzájárulásokat is tartalmazó "bruttó-bruttó" bér lesz.

A cseh kormányfő a napokban a gazdasági reformcsomag szükségességére a magyar példával "riogatott" (nálunk elmaradtak a szükséges reformok és emiatt most drasztikus kiigazítást kellett megtenni). A reformcsomag első lépcsőjének számítanak az adórendszerbeli átalakítások. A másik fő irány az egészségügy finanszírozási reformja, aminek meghatározó eleme, hogy fizetőssé teszik az ellátást. Ez alól csak a krónikus betegek kapnak felmentést, a gyerekek tehát nem - hívja fel a figyelmet a Napi Gazdaság. Utóbbi lépést azzal igyekeznek ellensúlyozni, hogy adókedvezményben részesítik a szülőket.

A cseh ellenzéki szociáldemokrata part vezetője azt ígérte, hogy a hatalomba visszakерülésük után felülvizsgálják a reformokat és érvénytelenítik annak "legsörnyűbb" elemeit.

A kormány által beterjesztett reformcsomagról jövő kedden szavaznak a 200 fős cseh parlamentben és a jelenlegi erőviszonyok alapján azt csak 101 képviselő (azaz a szükséges minimum) támogatja majd.

Kell-e egykulcsos adórendszer? - Vélemény

Kelet-Közép-Európában és Kelet-Európában 1994 óta nyolc ország vezette be az egykulcsos személyi jövedelemadó-rendszert, jövőre várhatóan Csehország is csatlakozik a csoporthoz. Az egyik parlamenti párt nálunk is évek óta a flat tax szorgalmazója, érdemes hát áttekinteni, milyen előnyökkel kecsegtet a rendszer.

IMF az egykulcsos adórendszeréről: nem minden arany, ami fénylik

Illúzióknak bizonyulhatnak azok a hosszabb távú előnyök, amelyek miatt bizonyos országok vállalták az egykulcsos adórendszer bevezetésével járó átmenetinek gondolt

áldozatok - figyelmeztet friss elemzésében a Nemzetközi Valutaalap (IMF). A dokumentum szerint az adóbevételek a legtöbb országban csökkentek, miközben az adórendszer nem mindenhol vált átláthatóbbá.

Budapest, 2007. október 30.

Matolcsy György